

ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ І ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В СИСТЕМІ ЗАХИСТУ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Новіченко А. В.

Держава, виступаючи гарантом успішної реалізації та охорони прав особи за допомогою органів публічної влади, тим самим сприяє зміцненню зв'язків органів державної влади та місцевого самоврядування з населенням, громадськими формуваннями.

Поліція, що є органом публічної влади і здійснює поліцейську діяльність відповідно до Конституції України, законодавчих та підзаконних актів, міжнародними стандартами, покликана забезпечити можливість реалізації громадянами своїх конституційних прав і свобод.

Реформування органів охорони правопорядку та умови воєнного стану внаслідок збройного нападу Російської Федерації на Україну обумовлюють необхідність перегляду принципів організації діяльності правоохоронних служб, що ставить перед ними нові завдання. Трансформація правоохоронної системи передбачає перехід до нового формату взаємодії з населенням, що є соціальним партнерством. У зв'язку з цим одним із ключових напрямків модернізації системи Міністерства внутрішніх справ є оптимізація узгодженої взаємодії органів охорони правопорядку та представників громадянського суспільства, що реалізується на локальному рівні. У цьому контексті здійснюється оновлення форм взаємодії органів самоврядування, громадян із органами поліції.

Територіальні громади, беручи участь в охороні громадського порядку, виконують правоохоронну функцію, а отже діють у відповідності з чинним законодавством України і повинні забезпечувати захист конституційних прав і свобод людини і громадянина в межах своїх повноважень на території обслуговування.

Ключові слова: територіальна громада, населення, поліція, конституційні права, взаємодія, правопорядок.

Novichenko A. V. Interaction of police authorities and territorial communities in the system of protection of constitutional rights and freedoms of man and citizen in the conditions of martial law

The state, acting as a guarantor of the successful implementation and protection of individual rights with

the help of public authorities, thereby contributes to strengthening the ties of state authorities and local self-government with the population and public formations.

The police, which is a body of public authority and carries out police activities in accordance with the Constitution of Ukraine, legislative and by-laws, international standards, is designed to ensure that citizens can exercise their constitutional rights and freedoms.

The reform of law enforcement bodies necessitates a review of the principles of the organization of law enforcement services, which poses new tasks for them. The transformation of the law enforcement system involves a transition to a new format of interaction with the population, which is a social partnership. In this regard, one of the key areas of modernization of the system of the Ministry of Internal Affairs is the optimization of the coordinated activity of law enforcement agencies and representatives of public society, which is implemented at the local level. In this context, forms of interaction between self-government bodies, citizens and law enforcement agencies are being revived.

Territorial communities, which participate in the protection of public order, perform a law enforcement function, and therefore act in accordance with the current legislation of Ukraine and must adhere to the system of protection of constitutional rights and freedoms of a person and a citizen.

Key words: territorial community, population, police, constitutional rights, interaction, law and order.

Постановка проблеми. Органи місцевого самоврядування, територіальні громади не входять у систему органів державної виконавчої влади, але вони взаємодіють з державою. Дане конституційне положення постійно відтворює необхідність обговорення питань природи місцевого самоврядування, територіальних громад, їх завдань та повноважень. Ця проблема має практичний характер, знаходиться в центрі уваги як політичних сил, так і законодавця, який змушений враховувати двоїстий характер даного політико-правового феномену в системі захисту конституційних

прав і свобод людини і громадянина при взаємодії поліції та територіальних громад щодо охорони правопорядку під час війни.

Стан дослідження проблеми. Теоретичною основою дослідження стали праці таких вчених, як: О.М. Бандурка, О.І. Безпалова, О.Д. Бойко, В.М. Галуцько, С.М. Гусаров, Л.Й. Гуменюк, Д.П. Калаєнов, В.І. Курило, А.В. Кубаєнко, А.М. Колодій, В.А. Озолін, О.Ю. Полтараков, О.І. Остапенко, В.В. Сокурєнко, Ц.А. Ямпольська та інші, які неодноразово приділяли увагу питанням взаємодії населення та поліції, вони розкрили різні аспекти аналізованої проблематики, але сучасні умови викликають необхідність додаткового вивчення такої взаємодії. Щодо питання взаємодії органів поліції і територіальних громад в охороні правопорядку в системі захисту конституційних прав і свобод людини, то воно досліджено не достатньо, оскільки і поліція і територіальні громади є новим соціально-правовим явищем, що і обумовлює актуальність дослідження.

Мета статті полягає у дослідженні взаємодії органів поліції і територіальних громад в системі захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина.

Наукова новизна дослідження. В сучасних умовах питання взаємодії органів поліції і територіальних громад в системі захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина, що в Україні фактично реалізується недостатньо, залишається актуальним і потребує подальшого наукового пошуку, удосконалення правових та організаційних засад взаємодії з урахуванням не лише вимог сьогодення, сучасних національних здобутків, як у науковій, так і в практичній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Статтю 3 Конституції України регламентовано, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1]. Правоохоронні органи, включаючи і поліцію, займають найважливіше місце в державному механізмі, виконуючи ключові завдання з забезпечення конституційної законності, державного захисту прав та свобод людини.

Найважливішим завданням України є забезпечення конституційних прав і свобод людини. Конституція України закріпила їхній природний характер і те, що вони визначають сенс та зміст діяльності законодавчих та виконавчих органів влади.

Держава, виступаючи гарантом реалізації прав і свобод людини в діяльності органів публічної влади, тим самим сприяє зміцненню зв'язків

органів державної влади та місцевого самоврядування з населенням, громадськими формуваннями.

Поліція, яка є органом публічної влади та здійснює правоохоронну діяльність відповідно до Конституції України, міжнародних стандартів, покликана забезпечити можливість реалізації громадянами своїх конституційних прав і свобод.

Особливості взаємодії органів поліції і територіальних громад в системі захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану визначаються виключно законодавством України.

Важливо зазначити, що під час збройного вторгнення російських військ на територію України законодавець вніс низку змін та доповнень до чинного законодавства України. Такі зміни торкнулись і прав, свобод та інтересів громадян. У зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасове обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (пункт 3 Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64 «Про введення воєнного стану в Україні»).

Військове командування може встановлювати заборони або обмеження на вибір місця перебування чи місця проживання осіб на території, на якій діє воєнний стан, особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів, перевірку документів у осіб, а в разі потреби проведення огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян, за винятком обмежень, встановлених Конституцією України.

Під час воєнного стану може бути запроваджена комендантська година - тобто заборона перебування на вулицях в певний час доби без спеціальних дозволів. Комендантська година вводиться за окремим дорученням військового командування на встановлений ним період, але не довше строку дії правового режиму воєнного стану.

В умовах воєнного стану громадянам, які перебувають на військовому або спеціальному обліку

у Міністерстві оборони України, Служби безпеки України чи Службі зовнішньої розвідки, інших військових формувань, може заборонятися змінювати місце проживання (місце перебування) без дозволу військового комісара або керівника відповідного органу Служби безпеки України чи Служби зовнішньої розвідки, обмежуватися проходження альтернативної (невійськової) служби. Може примусово відчужуватися майно, що перебуває у приватній або комунальній власності, майна державних підприємств, державних господарських об'єднань для потреб держави в умовах правового режиму воєнного стану в установленому законом порядку (Закон України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану»).

На території, на якій введено воєнний стан, військове командування разом з іншими органами влади або й самостійно має право запроваджувати трудову повинність та залучати громадян до суспільно-корисних робіт (постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2011 року № 753 «Про затвердження Порядку залучення працездатних осіб до суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану»).

Забезпечення громадського правопорядку є одним із основних напрямків діяльності держави, зокрема органів поліції, тим паче під час війни. Органи поліції повинні прагнути забезпечувати громадську довіру до себе та підтримку громадян, а також взаємодіяти з громадськими об'єднаннями, організаціями та громадянами.

Актуальність взаємодії між органами поліції та громадськими об'єднаннями полягає в тому, що через таку взаємодію здійснюється внутрішнє управління елементами державно-громадської системи, визначається роль громадських організацій у цій системі забезпечення громадського порядку та їх вплив на ефективність діяльності всієї державно-суспільної системи забезпечення громадського порядку. Ефективність забезпечення правопорядку також може визначатися за допомогою «конструктивної співпраці» правоохоронних органів та громадських об'єднань.

Досліджуючи питання взаємодії органів поліції та громадських об'єднань у сфері забезпечення громадського порядку, необхідно врахувати всі можливості використання різних форм і способів (з урахуванням дії режиму воєнного стану) їх взаємодії та на ефективності такої взаємодії. Вибір найбільш оптимальних, з погляду функціональних

можливостей, елементів державно-громадської системи забезпечення громадського порядку та ефективних, з погляду впливу на порушників громадського порядку, форм та способів такої взаємодії, є важливим завданням законодавців та правозастосовників.

Основною позицією під час здійснення такого вибору є положення про верховенство Конституції України. Саме на принципах, викладених у Конституції України, має ґрунтуватися взаємодія державних та громадських елементів системи забезпечення громадського порядку. Деякі вчені, досліджуючи взаємодію державних органів та громадських об'єднань, що виділяють принципи, які впливають із положень Конституції України, зокрема законності, гласності, дотримання прав і свобод людини і громадянина тощо, а також спеціальні принципи взаємодії - планування, добровільності, безперервності, індивідуальності та колективності, науковості, конфіденційності, самоврядування, взаємозумовленості, територіальності, оперативності тощо. Разом з тим, найважливішим положенням є верховенство Конституції та закладених у ній принципів, зокрема, що реалізується у законодавстві (Закони України «Про Національну поліцію», «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», «Про громадські об'єднання», Кримінальному процесуальному кодексі України, Кримінальному кодексі України та інших законах України).

Під «конституційним порядком» у юридичній науці розуміється порядок, встановлений відповідно до норм Конституції та відповідних законів, суспільному порядку, у якому організація та функціонування всієї системи влади, відносини між владою та населенням засновані на законі. Конституція України встановлює основи, принципи та характеристики «конституційного порядку», який утворює ядро, серцевину «суспільного порядку», причому поняття «суспільний порядок» є ширшим, оскільки регулюється не лише у вигляді правових норм, а й інших соціальних норм: норм моралі, звичаїв, традицій, моральності тощо.

Конституційний порядок є ширшим поняттям, ніж правопорядок, оскільки окремі конституційні норми (норми-принципи) є не лише конкретними конституційними приписами для учасників громадських відносин, а також рекомендації щодо створення умов, що забезпечують гідне життя та вільний розвиток людини, вільного використання її здібностей, орієнтири для її духовного

вдосконалення, гармонізацію суспільних відносин (наприклад, ст.ст. 23, 27-29, 38 Конституції України тощо).

Конституційний порядок є основою громадського порядку та базується на нормах Конституції України. Незважаючи на схожість діяльності із забезпечення та охорони громадського порядку їх взаємозв'язок та взаємозумовленість, між ними є відмінності, які дозволяють дати більш конкретне визначення поняття «забезпечення громадського порядку». Найважливішим елементом механізму забезпечення конституційного порядку та яке виражається у діяльності спеціально уповноважених органів та організацій, спрямованої на забезпечення умов для дотримання всіма учасниками суспільних відносин соціальних норм, інтереси всього суспільства та держави, охорону життя, здоров'я, честі, гідності та інших прав людей, створюють сприятливі умови для їх діяльності, а також для діяльності підприємств, установ, організацій.

Згідно Закону України «Про Національну поліцію» органи поліції в процесі здійснення своєї діяльності мають забезпечувати громадську довіру до себе та підтримку громадян. Найважливіші питання охорони правопорядку органи поліції покликані вирішувати шляхом залучення громадян та громадських об'єднань до реалізації державної політики у сфері охорони, забезпечення громадської безпеки та протидії злочинності, здійснення громадського контролю за діяльністю поліції. Вказаним Законом закріплюються положення, що стосуються взаємодії та співробітництва, де органи поліції під час здійснення своєї діяльності. Органи поліції: а) взаємодіють з іншими правоохоронними органами, державними та муніципальними органами, громадськими об'єднаннями, організаціями та громадянами; б) при виконанні покладених на них обов'язків можуть використовувати можливість державних та муніципальних органів, громадських об'єднань та організацій у порядку встановленому законодавством України; в) в межах своїх повноважень сприяють державним та муніципальним органам, громадським об'єднанням та організаціям у забезпеченні захисту прав і свобод громадян, дотримання законності та правопорядку, а також надають підтримку розвитку громадських ініціатив у сфері попередження правопорушень та забезпечення правопорядку.

З початком повномасштабної агресії Росії проти України, громади стикнулись з новими безпрецедентними безпековими викликами: ворожими обстрілами та жертвами серед цивільних людей,

руйнуванням будівель та критичної інфраструктури, загрозою техногенних катастроф, доступом до продовольства та питної води. Реагування на безпекові виклики в умовах війни та воєнного стану стало фундаментальною потребою громад.

Так, жителі двох громад Одеської області визначили питання безпеки та правопорядку як першочергові проблеми, зокрема, так вважають 75,5% опитаних мешканців Татарбунарської громади та 72,8% мешканців Ренійської громади. Також з'явилися нові суб'єкти, які прямо чи дотично впливають на вирішення безпекових питань в громадах - зокрема, військові адміністрації та підрозділи територіальної оборони. Варто враховувати й відкладені фактори, які безперечно впливатимуть на післявоєнний розвиток громад - зокрема, мінне забруднення, обіг зброї та домашнє насильство [2].

Ч. 1 ст. 1 Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» визначає, що Військова служба правопорядку у Збройних Силах України (далі - Служба правопорядку) - спеціальне правоохоронне формування у складі Збройних Сил України, призначене для забезпечення правопорядку і військової дисципліни серед військовослужбовців Збройних Сил України у місцях дислокації військових частин, у військових навчальних закладах, установах та організаціях (далі - військові частини), військових містечках, на вулицях і в громадських місцях; для запобігання кримінальним та іншим правопорушенням у Збройних Силах України, їх припинення; для захисту життя, здоров'я, прав і законних інтересів військовослужбовців, військовозобов'язаних під час проходження ними зборів, працівників Збройних Сил України, а також для захисту майна Збройних Сил України від розкрадання та інших протиправних посягань, а так само для участі у протидії диверсійним проявам і терористичним актам на військових об'єктах [3].

Активність держави щодо розвитку концепції безпечної громади в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення - проявляється в розробці проєкту національної концепції «Безпечна громада». В умовах війни пріоритетним, як для органів поліції, так і для місцевого самоврядування залишається ефективне функціонування системи укриттів та оповіщення, а також безпека закладів освіти та інших місцях масового перебування громадян.

У той же час, державні та муніципальні органи, громадські об'єднання, організації та посадові особи повинні сприяти поліції при виконанні покладених на неї обов'язків.

Безумовне дотримання та захист прав та свобод людини в сучасному світі є однією з основних ознак правової держави. В основах правового статусу особистості ключове місце належить конституційним нормам, покликаним закріпити основні права та свободи людини, інакше кажучи, забезпечити досягнутий у суспільстві рівень свободи. При цьому варто пам'ятати, що під час війни конституційні права можуть порушуватись або обмежуватись.

Конституція включає свободу та особисту недоторканність до числа провідних особистих (громадських) прав, які не лише створюють умови, необхідні для повного задоволення вимог особистості, а й забезпечують демократичний розвиток суспільства.

Конституційне право на свободу та особисту недоторканність полягає у недопущенні, припиненні та покаранні вчинених протиправних посягань:

- на життя, здоров'я, тілесну недоторканність та статеvu свободу (фізична недоторканність);
- честь та гідність, моральну свободу (моральна недоторканність);
- нормальний перебіг психічних процесів - інтелектуальну та волюву сфери свідомості (психічна недоторканність);
- свободу пересування, свободу вибору місця перебування (особиста свобода) тощо.

Перед правоохоронними органами стоїть і таке складне завдання, як забезпечення конституційних прав і свобод громадян, правопорядку та безпеки учасників, які приймають участь у масових заходах, попередженні та своєчасному припиненні правопорушень і недопущення масових заворушень, щоб кожен співробітник поліції діяв за заздальгідь розробленим алгоритмом і знав особливості дій у таких екстремальних ситуаціях.

В даний час в Україні найбільш чітко проявилась та отримала тенденцію до зростання готовність поліції та громадських об'єднань взаємодіяти один з одним у сфері боротьби з кримінальними правопорушеннями, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки. Існують різні форми спільної діяльності поліції та громадськості з охорони правопорядку.

Тим часом у цих умовах для більш ефективного залучення громадськості до вирішення правоохоронних завдань доцільно б було:

- додатково врегулювати правові норми, спрямовані на посилення взаємодії поліції

з громадськими об'єднаннями та іншими інститутами громадянського суспільства;

- визначити напрямки, розробити програми участі громадських об'єднань та інших інститутів громадянського суспільства щодо зміцнення правопорядку;

- встановити критерії та порядок надання пільг, фінансової підтримки громадським об'єднанням та іншим інститутам громадянського суспільства на період участі у реалізації такого роду програм;

- постійно впроваджувати та вдосконалювати нові форми та методи взаємодії з громадськими об'єднаннями та іншими інститутами громадського формування;

- розробити критерії ефективності взаємодії поліції з громадськими об'єднаннями та іншими інституціями громадянського суспільства.

Окремі сфери, які актуальні наразі, та формуватимуть пріоритети в післявоєнний період - це обіг зброї, вибухові пристрої та мінне забруднення, домашнє насильство та торгівля людьми. Підтримка органами місцевого самоврядування органів поліції та продовження муніципальних програм, а також розвиток підходу Community Policing (зокрема, ініціатива «Поліцейський офіцер громади»), будуть сприяти взаємодію в охороні правопорядку.

Посиленню взаємодії місцевого самоврядування і органів поліції будуть сприяти:

- 1) розробка національної концепції «Безпечна громада» та окремих державних цільових стратегій та програм з широким обговоренням;

- 2) врахування в національних та локальних нормативних актах балансу між безпекою та свободою;

- 3) запровадження чіткого розподілу повноважень органів військового та цивільного управління;

- 4) здійснення поточного моніторингу та оцінки безпекових загроз безпосередньо для конкретних громад;

- 5) врахування при реалізації заходів цивільної безпеки особливих потреб вразливих груп та різний вплив чинника війна на їхнє становище;

- 6) розробка національних та регіональних програм з розмінування територій та контролю за обігом зброї;

- 7) врахування в просторовому плануванні громад та містобудуванні вимог цивільного захисту із застосуванням нових сучасних технологій;

- 8) проведення інформаційно-просвітницьких та навчальних програм з безпечного поведіння.

Необхідно врахувати, що орієнтація співробітників поліції на дотримання та повагу прав і свобод людини та громадянина у їх діяльності має розглядатися як необхідна умова виконання ними завдань щодо запобігання кримінальним посяганням. Це визначає кардинально новий погляд на роль, обов'язки та можливості поліції. Реалізація принципу «поліція на службі суспільства» робить наголос на попередження, виявлення, припинення та розслідування кримінальних та адміністративних правопорушень, на встановлення причин, через які громадяни звертаються до поліції. Поліція покликана служити інтересам суспільства загалом, а не якоїсь окремо взятої політичної партії, релігійної чи етнічної групи. По цій причині для забезпечення неупередженості та нейтралітету, а значить, законності, професіоналізму та відсутності свавілля у прийнятті рішень поліції надано самостійність у використанні різних ресурсів, в тому числі і громадської допомоги при вирішенні тих або інших проблем.

У процесі великомасштабної модернізації правоохоронних органів прийнято ряд основних законодавчих актів, які відповідають усім існуючим міжнародним стандартам діяльності поліції, зокрема, Закон України «Про Національну поліцію» та Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» тощо, які після 24 лютого 2022 року (початок війни) отримали зміни та доповнення з метою оптимізації діяльності працівників поліції в умовах воєнного стану.

Враховуючи окремі позитивні сторони реформи правоохоронних органів, результати реформування, очікувані суспільством, досягнуто далеко не в повному обсязі, багато проблем залишилися, і їх ще потрібно вирішити. Продовжують мати місце порушення службової дисципліни та законності у діяльності поліції. Залишає бажати кращої якості надання правоохоронних послуг населенню та рівень довіри громадян до поліції, який після початку війни значно виріс, але все ще потребує удосконалення.

Необхідно створити всі умови, враховуючи події, які мають місце в Україні і в сучасності, для продовження формування та функціонування сучасної професійної поліції, яка б відповідала запитам громадського суспільства. Важливо враховувати досвід взаємодії поліції і місцевих територіальних громад в умовах воєнного стану на деокупованих територіях, у прифронтових громадах, досвід роботи з біженцями, вимушено

переселеними особами та особами, які потребують невідкладної допомоги.

Для довірчих взаємовідносинах з боку населення до поліції є передумовою є надання повної та правдивої інформації щодо діяльності правоохоронних органів, в силу чого відбувається зворотній зв'язок від громади у вигляді громадської думки чи суспільної поведінки у мирний час, зрозуміло, що під час війни не може надаватись суспільству вся інформація в інтересах оборони держави.

Принцип взаємодії (співробітництва, партнерства) реалізується через дотримання наступних конституційних принципів: 1) принципи верховенства права; 2) дотримання прав і свобод людини; 3) законності (здійснювана спільна діяльність працівників поліції та громади не повинна виходити за межі чинного законодавства України); 4) відкритості та прозорості дій (інформування органів державної влади і органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність); 5) поваги до особи; 6) залучення громадськості до правоохоронних заходів; 7) соціальної справедливості; 8) забезпечення громадського контролю щодо діяльності правоохоронних органів. Але слід пам'ятати, що під час дії режиму воєнного стану діють обмеження щодо деяких конституційних принципів взаємодії, наприклад, громадський контроль за поліцією під час війни не здійснюється.

Висновки. Необхідно зазначити, що перелік зазначених заходів, безумовно, не є вичерпним. Їхня комплексна реалізація сприятиме створенню в Україні справді сучасної, працездатної та авторитетної поліції, подальшому поступального розвитку взаємодії поліції та інститутів громадянського суспільства, зростання довіри громадян до поліції, розширення та активізації їх взаємодії на новому якісному рівні з використанням сучасних підходів, підвищенню соціальної активності та правової культури громадян тощо, що зрештою уможливить успішне виконання поліцією у взаємодії з територіальними громадами завдань із забезпечення конституційних прав і свобод людини і громадянина, зміцненню законності та правопорядку у державі та суспільстві.

Література

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
2. Безпека та правопорядок в умовах воєнного стану в громадах поза бойовими діями. Українська

гельсінська спілка з прав людини. URL: <https://helsinki.org.ua/publications/> (дата звернення: 17.12.2022).

3. Закон України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України». (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 32, ст. 225).

4. Slogan Wes. Public opinion and the police. Themegin Contemporary Policing. London: Police Foun-

dation policy studies institute, 1996; Backey T. Policing and the Public: Finding Findings no. 28. London: Home office, 1995.

*Новіченко А. В.,
доктор філософії, докторант
Харківського національного університету
внутрішніх справ*